

*АНАЛИЗА НА ПАЗАРОТ НА ПОШТЕНСКИ УСЛУГИ
ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
- второ полугодие на 2023 година*

Данијела Спасиќ Томовска,
раководител

ВОВЕД

Поштенскиот сектор останува основен двигател во глобалниот екосистем, надминувајќи ги границите за поврзување на луѓето, бизнисите и влади. Таа не само што ја олеснува комуникацијата, туку служи и како 'рбет на дигиталната трговија, логистика, па дури и економска отпорност. Сепак, секторот се мачи со мноштво предизвици, од трајните нарушувања предизвикани од глобални кризи, како што е пандемијата COVID-19, до трансформативните промени во однесувањето на потрошувачот во дигиталниот свет.

Поштенскиот сектор соочен со бројни предизвици, постојано се менува и трансформира, но има најсуштинска улога за одржлив раст и вклучување во денешниот глобален дигитален свет.

Пазарот на поштенски услуги е сегментиран по вид (писмо и пакет), територија (домашна и меѓународна), начин на ракување (стандардни поштенски услуги и експресни поштенски услуги) и сл. Анализата нуди податоци за големина на пазарот опфаќајќи ги овие сегменти на пазарот на поштенски услуги во Република Северна Македонија.

Секој ден, повеќе од пет милиони поштенски вработени во светот придонесуваат за градење на просперитетна, вклучувајќи ја и урамнотежената иднина за сите нас

Согласно законските одредби, а во функција на извршување на надлежностите на Агенцијата за пошти, давателите на поштенски услуги имаат обврска за доставување на податоци од своето работење и истите да ги достават со пополнување на Извештај за обезбедување на поштенските услуги два пати во годината¹.

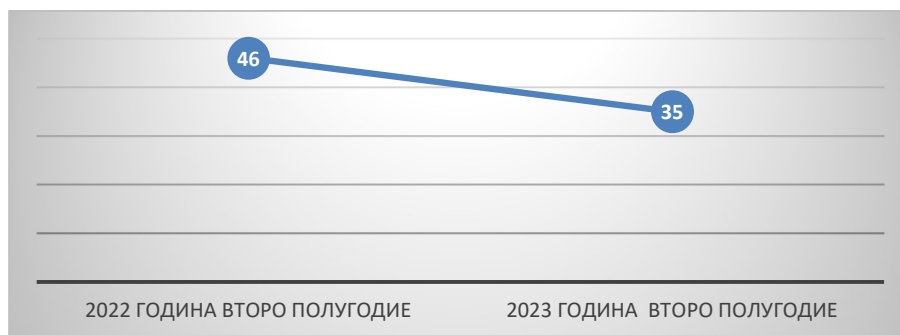
Извештајот содржи податоци за обемот и видот на пратките, подрачјето на кое се обезбедуваат поштенските услуги, бројот на вработени лица кај давателите на поштенски услуги, финансиските средства остварени од услугите, бројот на рекламации за дадениот период, капацитетот на јавната поштенска мрежа и др.

Во продолжение следи Анализата на пазар на поштенски услуги за второто полугодие од 2023 година, со направена споредба на податоците за второто полугодие од 2022 година. Основната цел на анализата е да се даде слика за вкупниот развој на поштенскиот сектор, дали одредени услуги имаат зголемување или намалување и ваквиот развој од аспект на светските трендови.

1. Даватели на поштенски услуги

Во второто полугодие од 2023 година работеле вкупно 35 даватели на поштенски услуги.

Графикон 1: Број на даватели на поштенски услуги

¹ <http://ap.mk/index.php/mk/formulari-analiza>

Од вкупниот број на даватели на поштенски услуги 35 кои работеле во второто полугодие на 2023 година пополнети Извештаи доставиле 33 даватели, кои се предмет на оваа Анализа и на овој извештај.

Табела 1: Даватели на поштенски услуги

	2022 година второ полугодие	2023 година второ полугодие
Давател на универзална услуга –АД Пошта на Северна Македонија	1	1
Даватели на поштенски услуги на слободниот пазар	45	34

2. Остварен обем на поштенски услуги

Во второто полугодие на 2023 година има 2 даватели на поштенски услуги на слободниот пазар, кои не доставиле пополнети извештаи. Исполнување на обврската на давателите за поштенски услуги за доставување на Извештаите два пати годишно, дава и поточна слика за пазарот на поштенските услуги.

Табела 2: Податоци за обем на поштенски пратки

	2022 второ полугодие	2023 второ полугодие
Пошта на Северна Македонија	13,780,166	13,530,700
Даватели на поштенски услуги на слободниот пазар	3,960,036	5,571,600
Вкупен обем	17,740,202	19,102,300

Како што може да се забележи имаме зголемување на вкупниот обем за второто полугодие во 2023 година, во однос на второто полугодие во 2022 година. Зголемувањето на обемот во однос на истиот период во 2022 година изнесува околу 7,68 %.

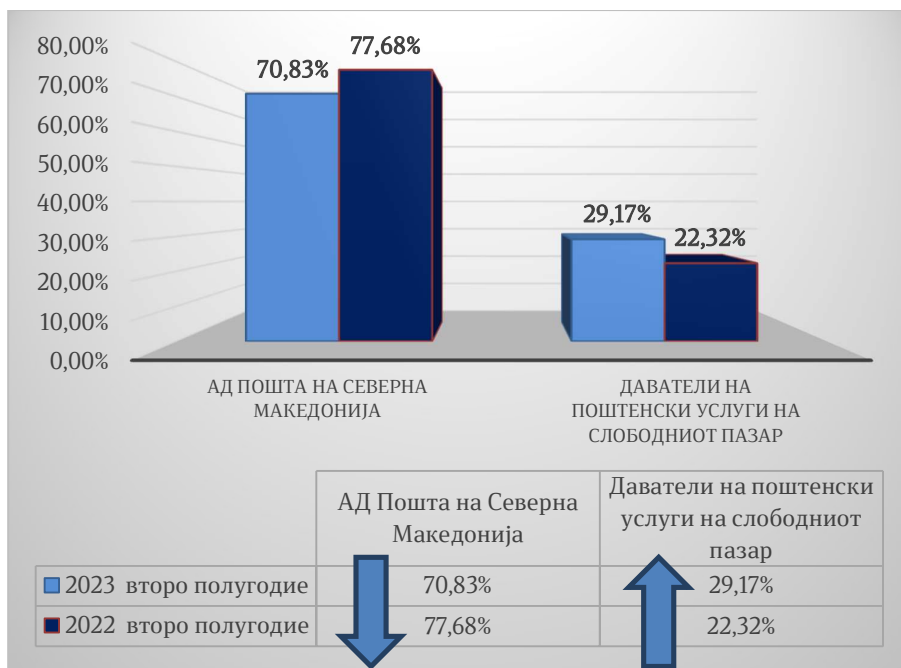
Второто полугодие на 2023 година бележи намалување на обемот кај давателот на универзалната услуга од 1,8%.

Зголемувањето на обемот кај даватели на поштенски услуги на слободниот пазар изнесува околу 40,7%

Графикон 2. Остварен обем кај даватели на поштенски услуги

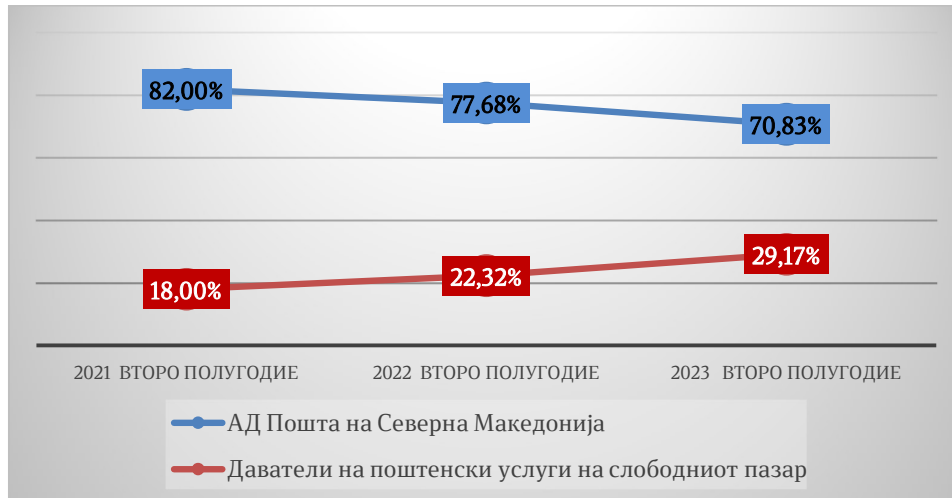

Графикон 3: Удел на даватели на поштенски услуги на пазарот

Во второто полугодие на 2023 година има зголемување на удел на пазарот на давателите на поштенски услуги на слободниот пазар за 6,85 % во однос на второто полугодие на 2022 година.

Графикон 4: Движење на уделот на даватели на поштенски услуги на пазарот

3. Вкупен обем на поштенски пратки кај АД Пошта на Северна Македонија

Табела 3. Вкупен обем на поштенски пратки кај АД Пошта на Северна Македонија во рамки на универзалната услуга

ВИДОВИ ПОШТЕНСКИ ПРАТКИ	2022 второ полугодие	2023 второ полугодие
Вкупен обем остварен од услугите во рамките на универзална услуга	13,588,040	13,358,857
1. Пратки за кореспонденција	12,298,836	12,199,114
2. Мали пакети	0	0
3. Директна пошта	109,354	146,081
4. Пакети	82,534	81,947
5. Печатени работи	1,097,316	931,715
Вкупен обем остварен од услугите надвор од универзална услуга	192,126	849,450

Анализа на пазарот на поштенски услуги во Република Северна Македонија
- второ полугодие на 2023 година

Анализирајќи ги податоците во рамки на универзалната услуга се забележува опаѓање на услугите во рамки на универзалната услуга.

Табела 4: Вкупен обем на АД Пошта на Северна Македонија

Давателот на универзалната услуга остварил намалување на скоро сите услуги, и тоа во рамки на универзалната услуга околу 1.67%. Пратките за кореспонденција како услуга која треба да биде достапна до сите корисници, бележи опаѓање за 0.81%.

Табела 5: Вкупен обем на пратки за кореспонденција

Вкупен обем на пратки за кореспонденција	<i>12,199,114</i>	<i>100%</i>
<i>Писма</i>	<i>12,143,102</i>	<i>99,5%</i>
<i>* Вкупен обем на писма во рамките на универзалната услуга</i>	<i>9,570,939</i>	<i>78,4%</i>
<i>* Вкупен обем на писма до 50 грама</i>	<i>8,032,456</i>	<i>65,8%</i>

Во рамки на пратките за кореспонденција писмото опфаќа 99,5 % од вкупниот остварен обем во оваа категорија, додека околу 65,8% се писма до 50 грама.

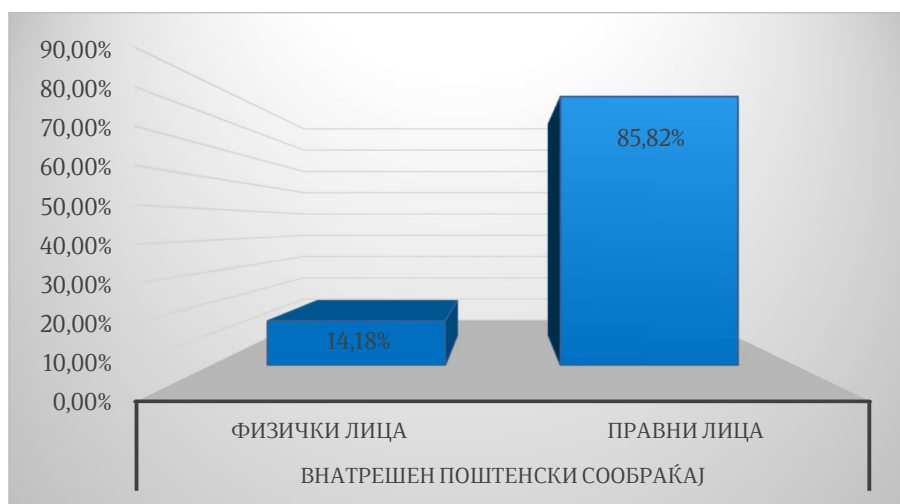
Табела 6: Вкупен обем на писма до 50 грама второ полугодие на 2022 година и второ полугодие на 2023 година

	Второ полугодие 2022	Второ полугодие 2023
Вкупен обем на пратки за кореспонденција	100%	100%
<i>Писма</i>	99,9%	99,5%
* Вкупен обем на писма во рамките на универзалната услуга	78%	78,4%
* Вкупен обем на писма до 50 грама	65,6%	65,8%

Табела 7: Вкупен обем на АД Пошта на Северна Македонија остварен во внатрешен поштенски сообраќај

Внатрешен поштенски сообраќај		
Физички лица	Правни лица	Вкупно
1,536,309	9,298,170	10,834,479
14,18%	85,82%	

Графикон 5: Обем остварен во внатрешен поштенски сообраќај

Табела 8: Пратки за кореспонденција- внатрешен сообраќај

Вкупен обем на пратки за кореспонденција во второто полугодие на 2023 година	Вкупен обем на пратки за кореспонденција во внатрешен сообраќај	Физички лица	Правни лица
12.199.114	10,125.304	1.495.066	8.630.238
	83%	14,8%	85.2%

Од вкупно остварениот обем на пратки за кореспонденција во второто полугодие на 2023 година, 83% е остварен во внатрешен сообраќај и тоа 85.2% од правни лица.

Табела 9: Пратки за кореспонденција – меѓународен сообраќај

Вкупен обем на пратки за кореспонденција во второто полугодие на 2023 година	Вкупен обем на пратки за кореспонденција во меѓународен сообраќај	меѓународен појдовен сообраќај	меѓународен дојдовен сообраќај
12.199.114	2,073,810	518.750	1.555.060
	17%	25%	75%

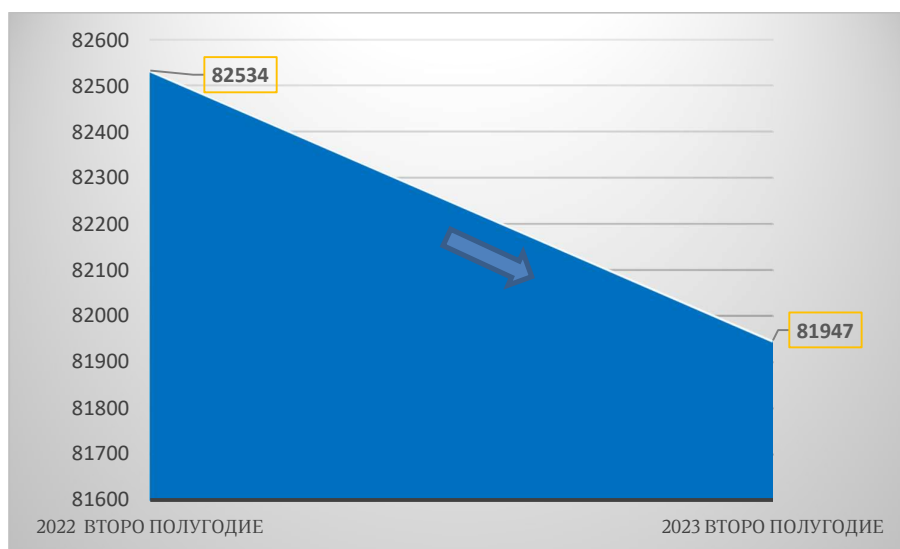
Второто полугодие на 2023 година давателот на универзалната услуга бележи мало намалување на обемот на пакети за околу 0,7% во однос на второто полугодие на 2022 година. Зголемената потреба на корисниците за користење на он лине услуги, односно нарачување на услуги он лине и потребата за нивна достава до крајниот примач, го зголемува обемот на услугата пакети, насекаде и секое намалување на овој обем кај давателот на универзална услуга посочува дека треба следење на трендовите и развој на оваа услуга.

Графикон 6: Вкупен обем на пакети

Вкупниот процент на обемот на пакети кај давателот на универзалната услуга во однос остварениот обем на пакети на пазарот во Република Северна Македонија во второто полугодие на 2023 година (4,172,938) е многу мал и изнесува 1,96 %.

Графикон 7: Обем на пакети второ полугодие 2022-2023 година- АД Пошта на Северна Македонија

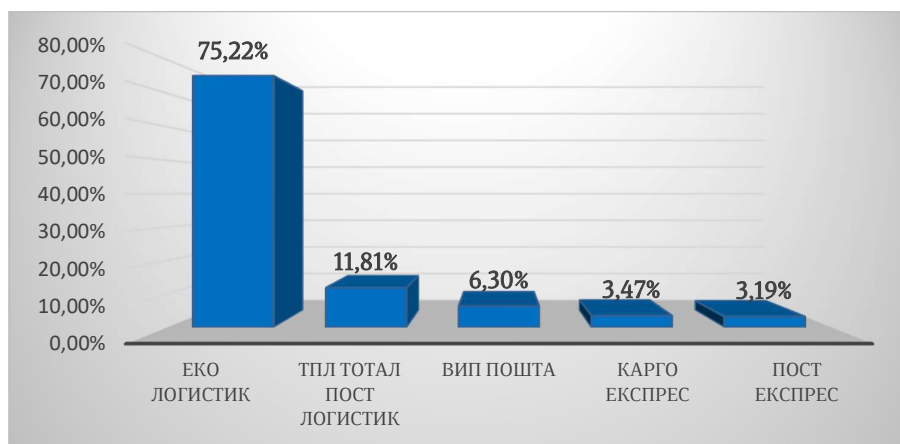
4. Вкупен обем на поштенски пратки кај Давателите на поштенски услуги на слободен пазар

Табела 10. Обем на поштенски пратки кај даватели на поштенски услуги на слободен пазар

<i>ВИДОВИ ПОШТЕНСКИ ПРАТКИ</i>	2022 второ полугодие	2023 второ полугодие
Вкупен обем на поштенски пратки	3,960,036	5,571,600
1. Пратки за кореспонденција	858,608	1,270,481
2. Директна пошта	450	146,432
3. Пакети	3,101,428	4,090,991
4. Печатени работи	0	300

Давателте на поштенските услуги на слободниот пазар имаат зголемување на обемот за околу 40,7% и зголемување на пратките за кореспонденција за околу 48% во однос на второто полугодие на 2022 година. Зголемување на пакетските услуги за 32 % е резултат на големата понуда на онлајн услугите и нивното користење од страна на корисниците.

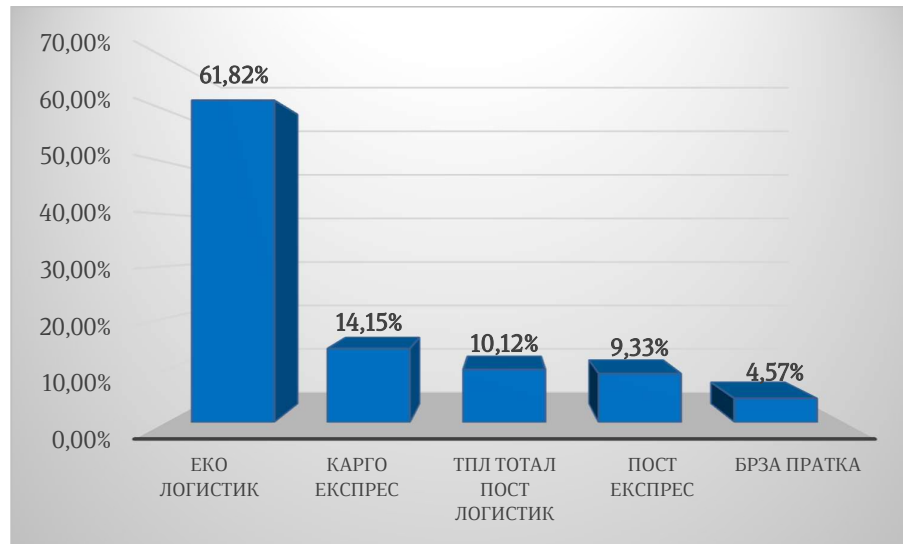
Табела 11. Даватели на поштенски услуги на слободниот пазар со најголем обем во услугата пратки за кореспонденција - 2023 година, второ полугодие

Од вкупно остварениот обем на пратки за кореспонденција 13.469.595 пратки, давателот на универзалната услуга има остварено 91 %, а давателите на поштенски

услуги на слободниот пазар 9.4%, што всушност укажува дека нема конкуренција на пазарот во делот на пратките за кореспонденција.

Табела 12. Даватели на поштенски услуги на слободниот пазар со најголем обем во услугата пакети - 2023 година, второ полугодие

Се забележува дека еден давател на поштенски услуги на слободниот пазар го има приматот во обезбедување на пратките за кореспонденција и пакети, а 5 даватели оствариле 90,63% од вкупниот обем на пакети.

Од 23 даватели на поштенски услуги на слободниот пазар кои работеле услугата пакети во извештајниот период, 9 од нив имаат намалување на обемот на пакети во второто полугодие на 2023 година во споредба со второто полугодие на 2022 година.

Во второто полугодие на 2023 година во споредба со второто полугодие на 2022 година 6 даватели на поштенски услуги имаат намалување на обемот на пратките за кореспонденција. Од 31 даватели на поштенски услуги на слободниот пазар кои работат со пратките за кореспонденција, 5 даватели на поштенски услуги имаат остварено 89,56 % од вкупниот обем на пратки за кореспонденција.

5. Пратки од е-трговија и пратки со откупнина кај даватели на поштенски услуги

Со новите извештаи за обезбедување на поштенски услуги, давателите на поштенски услуги се обврзани да доставуваат податоци и за услуги од е-трговија, како и пратки со откупнина. Следејќи го движењето на пазарот забележително е дека корисниците се повеќе користат пратки од е-трговија, и ја користат услугата за кои плаќаат во моментот на приемот на пратката.

Е-трговијата претставува огромна можност за поштенски услуги бидејќи потрошувачите стануваат сè поудобни да нарачуваат предмети онлајн од платформите за е-трговија, а традиционалните услуги преминуваат во дигитални услуги. Со зголемувањето на обемот на онлајн продажба, е-трговците бараат исплатливи канали за достава и прием на производите. Поштенските услуги, со нивните долго-воспоставени национални мрежи и искуство во испораката до примачот, се појавуваат како ефикасни партнери во овој дел.

Табела 13. Пратки со откупнина кај даватели на поштенски услуги на слободниот пазар

Електронската трговија одигра особено позитивна улога за давателите на поштенски услуги придвижувајќи го обемот на пратките низ нивните поштенски мрежи во време на опаѓање на обемот на писмата.

Пратка со откупнина се врачува на примачот со претходна наплата на откупниот износ означен на самата пратка. Како пратка со откупнина може да се испрати секоја препорачана или вредносна пратка.

6. Број на вработени и точки за пристап во поштенскиот сектор

Бројот на вработени во поштенскиот сектор изнесува 2.895 лица од кои 1.827 вработени кај давателот на универзалната услуга, додека 1068 вработени кај давателите на слободниот пазар.

Второто полугодие на 2023 година бележи намалување на вработени лица кај давателот на универзалната услуга од 8,6%.

Второто полугодие на 2023 година бележи зголемување на вработени лица кај давателите на поштенски услуги на слободниот пазар од 9,6%.

Односно намалувањето на вработени лица во поштенскиот сектор изнесува 2,6%.

Табела 14. Број на вработени во поштенскиот сектор

Вкупен број на вработени во поштенскиот сектор	2022 второ полугодие	2023 второ полугодие
АД Пошта на Северна Македонија	1998	1827
- Број на пошторазнесувачи	596	517
- Договорни пошторазнесувачи	124	270
Даватели на поштенски услуги на слободниот поштенски пазар	974	1068
- Број на пошторазнесувачи	461	503
- Договорни пошторазнесувачи	118	147

Табела 15. Точки на пристап - АД Пошта на Северна Македонија

Точки за пристап	2022 второ полугодие	2023 второ полугодие
1. Поштенски единици за прием на поштенски пратки	334	333
2. Поштенски сандачиња	374	374
3. Поштенски преградоци	6,539	6,539
Вкупно	7,247	7,246

Точките за пристап преку кои корисниците имаат пристап до универзалната услуга, но и на сите останати поштенски услуги, кај давателот на универзалната услуга се забележува една константа, но тоа е така и заради фактот дека намалување на точките за пристап подлежат на одредени законски постапки.

Табела 16. Точки на пристап – Даватели на поштенски услуги на слободниот пазар

Точки за пристап	2022 второ полугодие	2023 второ полугодие
1. Поштенски единици за прием на поштенски пратки	195	184
2. Број на возила за обезбедување на услугите	821	936

Давателите на поштенските услуги на слободниот пазар имаат намалување на точките за пристап.

Графикон: 8. Договорни пошти, пошторазнесувачи и договорни пошторазнесувачи кај даватели на поштенски услуги на слободниот пазар

Само 6 даватели на поштенски услуги на слободниот пазар имаат пријавено дека работат преку договорни пошти.

7. Финансиски податоци од обезбедување на поштенски услуги

АД Пошта на Северна Македонија остварила повеќе вкупни приходи (57%) во 2023 година второ полугодие во однос на 2022 истиот период, а 30% повеќе остварила приходи од обезбедување на поштенски услуги. Во второто полугодие

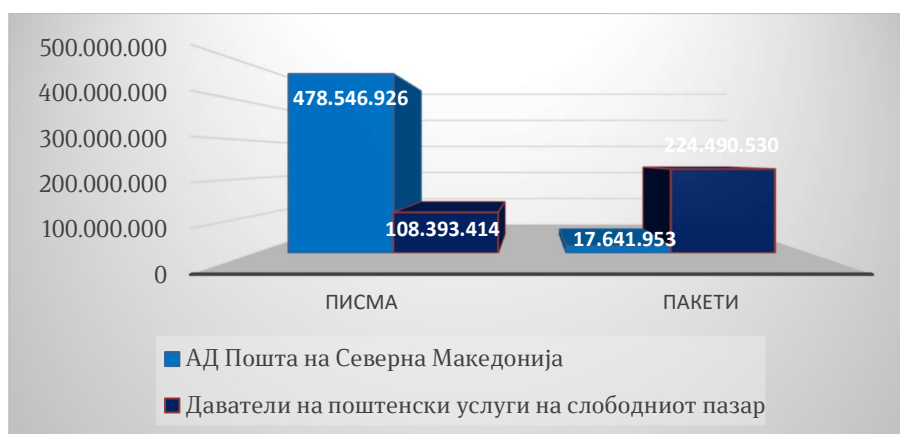
на 2023 година има реализирано 1,1% повеќе расходи во однос на второ полугодие на 2022 година.

Табела 17. Остварени приходи и расходи

	А.Д. Пошта на Северна Македонија (денари)		Останати даватели на поштенски услуги (денари)		Вкупно		Зголемување/намалување %
	2022 второ полугодие	2023 второ полугодие	2022 второ полугодие	2023 второ полугодие	2022 второ полугодие	2023 второ полугодие	
Вкупни приходи од обезбедување на поштенски и други поврзани услуги	410,167,814	535,080,487	727,269,989	742,995,107	1,137,437,803	1,278,045,594	12%
Вкупни расходи од обезбедување на поштенски и други поврзани услуги	726,433,596	738,290,347	616,669,003	631,071,126	1,343,102,599	1,369,361,473	2%

Приходите за второто полугодие на 2023 година кај даватели на поштенски услуги на слободниот пазар има зголемување од 2 %, а целиот поштенски сектор има зголемување на приходи од 12%.

Графикон 9. Остварени приходи од писма и пакети во рамки на универзалната услуга

Табела 18. Остварени приходи од обезбедување на универзална услуга

	Вкупно приходи во универзална услуга	Вкупно приходи	Остварен процент
АД Пошта на Северна Македонија	526,409,717	647,395,146	81.3%
Даватели на поштенски услуги на слободниот пазар	262,222,102	742,995,107	35.3%

Доколку се анализира обемот и остварените приходи се доаѓа до заклучок дека давателите на поштенските услуги на слободниот пазар имаат зголемување на обем од околу 40 %, а имаат зголемување на приходите за 15,3%.

Табела 19. Даватели на поштенски услуги на слободниот пазар со најмногу остварени приходи

Даватели со најмногу приход	Процент од вкупни приходи
ДХЛ	/%
Ин Тиме МК БПС	/%
Еко Логистик	/%
Карго Експрес	/%
ТПЛ Тотал Пост Логистик	/%
	81.74%

Од вкупно остварениот приход од обезбедување на поштенски услуги 5 даватели имаат остварено 81,74%.

8. Рекламации по поштенски пратки

Бројот на рекламации кај давателите на поштенски услуги на слободниот пазар има зголемување во однос на второто полугодие на 2022 година.

Табела 20. Податоци за безбедноста и рекламации на поштенски пратки

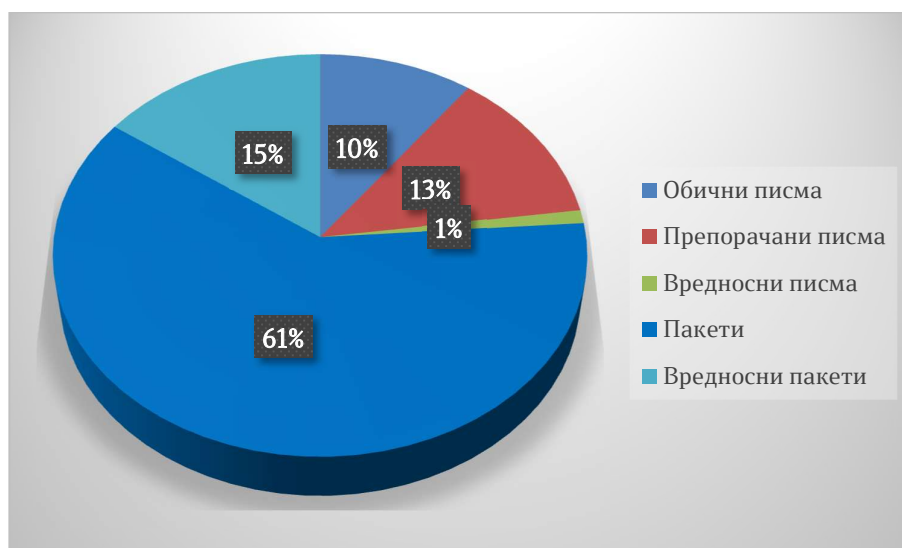
Рекламации	2022 второ полугодие	2023 второ полугодие
А.Д. Пошта на Северна Македонија	134	136
Даватели на поштенски услуги на слободниот пазар	319	754

Табела 21. Број на рекламации по видови на пратки

	Обични писма	Препорачани писма	Вредносни писма	Пакети	Вредносни пакети
А.Д. Пошта на Северна Македонија	10	126			
Даватели на поштенски услуги на слободниот пазар	77	95	8	460	114

Давателот на универзалната услуга има најмногу рекламации за препорачани писма 92,6% ,а корисниците рекламираше за пречекорување на рокот за достава 75% и 176% за изгубени препорачани писма, додека кај давателите на поштенски услуги на слободниот пазар корисниците рекламираше по основ на пречекорување на рокот за достава на поштенски пратки 27,7% за оштетени и изгубени поштенски пратки 60%.

Графикон 10: Рекламации кај Даватели на поштенски услуги

Бројот на рекламации кај давателите на поштенски услуги е 0,004% во однос на вкупно остварениот обем.